

SKR:s yttrande – Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter

Sammanfattning

- SKR tillstyrker förslagen att utöka med ytterligare brott i den kontroll i belastningsregistret som ska ske vid anställning av personal i skolan samt att registerutdraget även ska omfatta brott från misstankeregistret där åtal väckts.
- SKR föreslår också att den kontroll som sker i belastningsregistret även bör omfatta misshandel av normalgraden.
- SKR avstyrker att undantaget från skyldigheten att visa upp registerutdraget vid förnyad anställning hos samma arbetsgivare inom ett år ska upphävas.
- SKR tillstyrker att registerkontrollen även ska gälla inom den kommunala vuxenutbildningen. SKR anser dock att registerutdraget för anställning i komvux bör vara samma som för övriga skolväsendet.
- SKR ser positivt på att införa en möjlighet för arbetsgivare inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet att genomföra belastningsregisterkontroll av redan anställda, men anser att frågan om hur en sådan kontroll ska genomföras behöver utredas vidare.
- SKR tillstyrker förslaget att Skolinspektionen och kommuner ska få möjlighet att ta del av vissa uppgifter ur misstankeregistret vid den ägar- och ledningsprövning som sker i ärenden om godkännande och tillsyn av enskilda huvudmän inom skolväsendet och pedagogisk omsorg.
- SKR tillstyrker förslaget till registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar samt att enskilda utbildningsanordnare med examenstillstånd för vissa utbildningar omfattas.

- SKR tillstyrker att utökade möjligheter att avskilja studenter och studerande i högskolan och yrkeshögskolan införs för studenter/studerande, som tidigare varit föremål för disciplinära åtgärder på grund av ordningsstörande beteenden och visat sig olämpliga att bedriva studier.
- SKR tillstyrker förslaget att domstolarnas skyldighet att underrätta Statens skolinspektion om en legitimerad lärare eller förskollärare har dömts för brott utökas med samma brott som föreslagits ska omfattas av den utökade registerkontrollen ovan.

8. En utökad registerkontroll inom bl.a. förskola, grundskola och gymnasieskola

Förslag i promemorian

I promemorian föreslås att den kontroll som ska ske i belastningsregistret inför anställning inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet ska omfatta fler brott än tidigare. Man föreslår också att denna kontroll även ska omfatta uppgifter ur misstankeregistret för brott där åtal har väckts. Utdraget ur misstankeregistret ska innehålla uppgifter om samma brott som framgår av ett utdrag ur belastningsregistret inför anställning.

Förslaget gäller även personer som är 15 år eller äldre och som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas.

De nya brott som ska ingå är:

- grovt olaga tvång, människohandel, människoexploatering, olaga frihetsberövande, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, grovt barnfridsbrott, hedersförtryck, äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott, vilseledande till äktenskapsresa, grovt olaga hot, grov utpressning, rån, mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, grov allmänfarlig ödeläggelse, hets mot folkgrupp och grov hets mot folkgrupp enligt brottsbalken,
- brott mot lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott,
- brott mot lagen (1982:316) om förbud mot könsstympning av kvinnor,
- vapenbrott, grovt och synnerligen grovt vapenbrott enligt vapenlagen (1996:67),
- grovt och synnerligen grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,

- narkotikasmuggling, grov och synnerligen grov narkotikasmuggling, grov och synnerligen grov vapensmuggling samt grov och synnerligen grov smuggling av explosiva varor enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling,
- narkotikabrott, grovt och synnerligen grovt narkotikabrott enligt narkotikastrafflagen (1968:64),
- dopningsbrott och grovt dopningsbrott enligt lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, och
- grov olovlig befattningsmedel med sprit och grov olovlig försäljning av alkohol enligt alkohollagen (2010:1622).

Vidare föreslås att tidsgränsen för hur gammalt registerutdraget får vara ska kortas från ett år till sex månader i likhet med annan reglering på området samt att undantaget från skyldigheten att visa upp registerutdraget vid förnyad anställning hos samma arbetsgivare inom ett år ska upphävas.

SKR tillstyrker förslaget att fler brott än i dag behöver omfattas av registerkontrollen och **föreslår även** att den kontroll som sker i belastningsregistret även bör omfatta misshandel av normalgraden. **SKR tillstyrker** även förslagen om förändrad tidsgräns.

SKR instämmer i utredningens resonemang om att en anställning är i sig ett långtgående åtagande för en arbetsgivare. Arbetsgivare inom skolväsendet har relativt stora möjligheter att välja vem som är bäst lämpad för en viss tjänst. Det är därför viktigt att arbetsgivaren kan fatta beslut om anställningar på ett relevant underlag. I dag finns det redan reglerat flera situationer där uppgifter ur misstankeregistret lämnas ut i samband med anställning till en tjänst som inte är placerad i säkerhetsklass. Det gäller då misstankor om brott för vilket åtal väckts.

SKR tillstyrker förslaget att uppgifter om misstankor bör inhämtas inför anställning eller annat mottagande inom skolan eftersom skyddet för barn och elever i skolan utgör ett så pass tungt vägande intresse.

SKR delar bedömningen att den utökade registerkontrollen ska omfatta samtliga personkategorier som omfattas av nuvarande reglering om registerkontroll inför anställning eller annat mottagande inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

SKR avstyrker förslaget att undantaget för förnyade anställningar inom ett år upphävs, då vi, i likhet med utredningen, gör bedömningen att förslaget innebär en kraftigt ökad administrativ börda för huvudmännen. Det skulle

även avsevärt försvåra möjligheten för huvudmännen att med kort varsel anställa eller anlita personal för tillfälliga anställningar.

Om en förändring av de nuvarande möjligheterna för undantag ändå föreslås är det rimligt att fortsatt undantagsmöjlighet finns under en tidsperiod som motsvarar giltighetstiden för de registerutdrag som ska uppvisas inför anställning.

9. Registerkontroll inom den kommunala vuxenutbildningen

Förslag i promemorian

I promemorian föreslås att bestämmelserna om registerkontroll i skollagen ska gälla även inom den kommunala vuxenutbildningen, vilket inte är fallet idag.

I promemorian föreslås att registerkontrollen bör begränsas till vissa allvarliga brott, eftersom samma skyddsbehov inte finns för vuxna som för barn. Registerkontrollen ska avse uppgifter om brotten:

- mord, dråp, grov misshandel, synnerligen grov misshandel, människorov, våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt övergrepp, grovt sexuellt övergrepp och grovt rån enligt brottsbalken,
- brott mot lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott, och
- brott mot terroristbrottlagen (2022:666) eller motsvarande äldre lag.

SKR tillstyrker förslaget och delar bedömningen att det finns goda skäl för att låta skyddsbehovet för de mest utsatta grupperna av elever få vara styrande vid bedömningen av i vilken utsträckning anställda inom komvux bör bli föremål för belastningsregisterkontroll. SKR delar även bedömningen att den utökade registerkontrollen ska omfatta samtliga utbildningar inom komvux och samtliga personkategorier på samma sätt som i övriga skolformer.

I förslaget begränsas antalet brott som ska ingå i registerkontrollen jämfört med övriga skolformer.

SKR avstyrker förslaget till begränsning och anser att det bör ingå samma brott i registerkontrollen för komvux som inom resten av skolväsendet. Olika registerutdrag skulle försvåra förfarandet och skapa onödig administration, exempelvis då lärare arbetar både inom till exempel

gymnasieskolan och komvux. Det finns även inom komvux elever som har samma skyddsbehov som barn, även om det inte är flertalet.

Om registerkontroll ska införas inom den kommunala vuxenutbildningen aktualiseras finansieringsprincipen då detta är en ny uppgift för kommunerna som kommer att medföra ökade kostnader.

10. Registerkontroll under pågående anställning

Promemorians förslag

I promemorian förslås att det ska införas en möjlighet – men inte någon skyldighet – för arbetsgivare inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet att genomföra belastningsregisterkontroller av redan anställda. Ett sådant registerutdrag omfattar samtliga brott som föreslås omfattas av motsvarande kontroll inför anställning eller annat mottagande i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet. Kontrollen får ske högst en gång per år. Arbetsgivaren får kräva att utdraget är högst sex månader gammalt.

I promemorian föreslås även att belastningsregisterkontrollen endast får ske om den omfattar samtliga anställda eller en grupp av anställda inom verksamheten. Arbetsgivaren kan därmed inte kontrollera enskilda individer, eftersom detta skulle vara ett större ingrepp i integriteten och riskera att den enskilde känner sig utpekad.

SKR tillstyrker förslaget att arbetsgivaren ska ha möjlighet att begära utdrag ur belastningsregistret för redan anställda då detta är något som SKR:s medlemmar tidigare har efterfrågat. **SKR ställer sig dock tveksam till utformningen av förslaget** och anser att frågan bör utredas ytterligare.

Då förslaget om registerkontroll av redan anställda kan innebära en avsevärt ökad administrativ börda för kommunerna bör förslaget utredas närmare. I en sådan utredning bör man se över kommuners möjligheter att ta del av information från belastningsregistret genom att ansluta till digitala system i stället för att arbetstagaren ska visa upp ett intyg. Man bör i en sådan utredning även se över arbetsgivarens möjligheter att kontrollera enskilda medarbetare och inte enbart en grupp av anställda, för att minska påverkan på en för stor grupp personer.

11. Kontroll i misstankeregistret vid ägar- och ledningsprövningar

Promemorians förslag

I promemorian föreslås att Skolinspektionen och kommunerna ska få möjlighet att ta del av vissa uppgifter ur misstankeregistret vid den ägar- och ledningsprövning som sker i ärenden om godkännande och tillsyn av enskilda huvudmän inom skolväsendet och pedagogisk omsorg. En kontroll i misstankeregistret ska avse uppgifter om misstanke om brott för vilka åtal har väckts. Kontrollen ska omfatta uppgifter om sådana brott som ingår i den belastningsregisterkontroll som Skolinspektionen och kommunerna i dag har möjlighet att göra vid ägar- och ledningsprövningar.

SKR tillstyrker förslaget. Det huvudsakliga skälet till att kommunerna bör få tillgång till uppgifter i misstankeregistret i samband med ägar- och ledningsprövningar är att det ger möjligheter att ta sig an de nya utmaningar skolväsendet står inför framför allt när det gäller påverkan från organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism. En kontroll i misstankeregistret skulle möjliggöra för kommunerna att, i ett tidigt skede, uppmärksamma eventuella brister i huvudmannens lämplighet och vidta ytterligare nödvändiga utredningsåtgärder. SKR delar bedömningen att detta kan leda till förbättrade ägar- och ledningsprövningar samt förhindra att oseriösa aktörer verkar inom skolväsendet. Då förslaget innebär att kommunen får, men inte måste, ta del av vissa uppgifter ur misstankeregistret kommer det inte att innebära generellt merarbete för kommunerna eftersom varje kommun själv kan välja om vill använda denna möjlighet.

12. Kontroll i belastningsregistret inför antagning till högskoleutbildning

Promemorians förslag

I promemorians upprepas förslagen från en tidigare utredning¹ att en belastningsregisterkontroll skulle göras inför antagning till vissa lärarutbildningar samt hälso- och sjukvårdsutbildningar samt breddar de brott som skulle omfattas till de som föreslås för skolväsendet. Föreliggande promemoria föreslår även en utvidgning av systemet med registerkontroll till enskilda utbildningsanordnare och inte enbart statliga anordnare. Förslaget innebär även att enskilda utbildningsanordnare medges direktåtkomst till personuppgifter hos Universitets- och

¹ Belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter (SOU 2021:83)

högskolerådet (UHR) som behövs för antagning av studenter samt att en sekretessbrytande bestämmelse införs för att möjliggöra detta.

SKR tillstyrker samtliga förslag.

13. En ny avskiljandegrund för högskolan och yrkeshögskolan

Promemorians förslag

I promemorian föreslås utökade möjligheter att avskilja studenter i högskolan och studerande i yrkeshögskolan. En ny avskiljandegrund som avser ordningsstörande beteenden föreslås, som sätter individens beteende och handlingar i fokus i stället för orsakerna. Avskiljande kopplas till att studenten/den studerande varit föremål för disciplinära åtgärder men inte ändrat beteende och därigenom visat sig olämplig för att bedriva fortsatta studier.

Vidare föreslås att en ny avskiljandegrund motsvarande den för högskolan införs inom Yrkeshögskolan samt att reglering av avskiljande införs i författningarna som styr Yrkeshögskolan.

SKR tillstyrker förslagen och förutsätter att lärosätena, liksom alla utbildningsanordnare, utan dröjsmål hanterar disciplinärenden.

14. Fler brott ska omfattas av domstolarnas skyldighet att underrätta Statens skolinspektion om domar i vissa brottmål

Promemorians förslag

I promemorian föreslås en utökning avseende brott när det gäller skyldigheten för domstolar att underrätta Statens skolinspektion om en legitimerad lärare eller forskollärare har dömts för brott i eller i samband med sin yrkesutövning eller i annat fall har dömts för vissa särskilt angivna brott. I nuvarande lagstiftning motsvarar detta de brott som i dag omfattas av den belastningsregisterkontroll som sker inför anställning eller annat mottagande i skolväsendet. Enligt förslaget ska denna underrättelseskyldighet utökas med samma brott som föreslagits ska omfattas av den utökade registerkontrollen inför anställning inom skolväsendet.

SKR tillstyrker förslaget.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

*Reservation lämnades av Sverigedemokraterna, se **bilaga 1**.*

SKR Styrelsen
2025-06-13

Reservation från Sverigedemokraterna, SKR Styrelse

Utökad registerkontroll i utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter

Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt följande:

Förslagen i promemorian är i grunden välkomna och svarar mot ett verkligt behov av förstärkt skydd för barn och elever i skolmiljö. Det är positivt att registret utökas till att omfatta fler brottstyper, att arbetsgivare ges rätt att göra årliga kontroller av redan anställd personal och att även registerkontroll inför vissa utbildningar föreslås. Likaså är det principiellt riktigt att skyddet för barn väger tyngre än den enskildes integritet vid anställning i barnnära verksamhet.

Trots detta finns det delar där förslagen inte går tillräckligt långt. Det är otillräckligt att endast kräva att arbetsgivaren antecknar att ett registerutdrag har uppvisats. En anteckning säger inget om utdragets innehåll och ger inte arbetsgivaren möjlighet att i efterhand verifiera informationen. I syfte att säkerställa ett verkningsfullt skydd bör utdragen i stället lämnas in och arkiveras av arbetsgivaren.

Därtill bör arbetsgivare ges möjlighet att begära ett nytt utdrag även om det inte har gått ett helt år sedan det senaste lämnades in. Skulle misstanke om brott eller annan information framkomma som påverkar lämpligheten i ett arbete med barn, måste arbetsgivaren snabbt kunna agera. Barns och elevers trygghet måste väga tyngre än strikt tolkat integritetsskydd.

Det är vidare positivt att samtliga personalkategorier inom skolan omfattas, men förslagen bör utökas till att även omfatta förare av skolskjuts, vilka har ett direkt ansvar för barns säkerhet under skoldagen. Det är en inkonsekvens att denna personalgrupp inte tydligt inkluderas i den föreslagna registerhanteringen.

Vad gäller reglerna om avskiljande från högre utbildning är det viktigt att rättssäkerheten värnas. Den som uppfyller behörighetskraven ska i grunden ha rätt att bedriva studier, och avskiljande bör endast ske om det finns synnerligen starka skäl. Det är bra att sådana åtgärder ska föregås av varning och vara tidsbegränsade.

Frågan om registerkontroll i barnnära verksamheter är en prioriterad fråga för Sverigedemokraterna. Det är positivt att åtgärder föreslås för att stärka skyddet för barn och elever, men flera delar behöver skärpas för att få verklig effekt. Det är inte tillräckligt att arbetsgivare enbart antecknar att ett utdrag har uppvisats. Registerutdrag bör lämnas in och arkiveras. Arbetsgivare måste även kunna begära nya utdrag vid behov, oavsett hur lång tid som har passerat sedan det senaste. Personer med direkt ansvar för barn, såsom förare av skolskjuts, bör omfattas av samma kontrollkrav som

övrig skolpersonal. Ett fungerande skydd för barn förutsätter tydliga och konsekventa regler som möjliggör snabba och proportionerliga åtgärder.

Vi yrkar därför att följande läggs till i yttrandet:

-Att arbetsgivare inom skola, förskola och annan barnnära verksamhet ges rätt att begära in, ta emot och arkivera fysiska utdrag ur belastningsregistret i samband med anställning.

-Att arbetsgivare får möjlighet att begära nya utdrag ur belastningsregistret vid behov, även om det inte har gått ett år sedan det senaste utdraget lämnades in.

-Att förare av skolskjuts omfattas av skyldigheten att uppvisa registerutdrag på samma sätt som övrig personal i skolväsendet.

-Att bestämmelser om avskiljande från högre utbildning tillämpas med stor restriktivitet och endast när synnerligen starka skäl föreligger, samt att åtgärden föregås av varning och är tidsbegränsad.